

Paradox? Vermindering van je vleesconsumptie door deelname aan het productieproces van vlees?

Is het een paradox vroeg ik mij af. Ga je minder vlees eten als je meehelpt aan de productie van vlees? En als dit zo is, waardoor komt dit dan? Kan nieuwe kennis een verklaring zijn? Of betrokkenheid bij het proces? Dit waren in grote lijnen de vragen die mij bezig hielden bij mijn onderzoek. Om een antwoord te vinden op deze vraag ging ik op onderzoek uit bij het Spilvarken in Gentbrugge.

We eten meer vlees dan goed voor onze gezondheid of het milieu is. Het vertrekpunt van dit onderzoek was: hoe krijg je mensen zover dat ze hun vleesinname verminderen? Uit bestaand onderzoek kwam naar voren dat hoe meer je weet over je eten (kennis) en over hoe je eten kunt klaarmaken (vaardigheden), hoe groter de kans dat je een gezond voedingspatroon volgt. De optelsom van deze kennis en vaardigheden noemt men **voedselgeletterdheid** (Vidgen & Gallegos, 2014). Daarnaast zou een **korte keten** ervoor zorgen dat mensen dichterbij hun voedsel komen te staan en meer weten over de impact op het milieu en de voedingswaarden (European Environment Agency 2014). Uit deze vaststellingen werd mijn **onderzoeksvraag** geboren: *Op welke manier draagt een verhoogde mate van voedselgeletterdheid door praktijkervaring in het productieproces van vlees, bij aan een voedingspatroon met een verminderde inname van vlees?*

Opzet van het onderzoek

Het Spilvarken is een korte keten project. De mensen die vrijwillig voor de varkens zorgen (hulpboeren) zijn zowel producent als consument. Voor dit onderzoek interviewde ik in september 2015 21 hulpboeren over hun ervaringen met het project, hun eigen (veranderde) voedselconsumptie en nieuw opgedane kennis over vleesconsumptie en -productie, varkens (gedrag en verzorging) en de korte keten. Ook werd de mate van betrokkenheid van de hulpboeren bij het project als factor voor verandering onderzocht. Hier keek ik naar hoe vaak de hulpboeren voor de varkens zorgden en of ze meededen aan de randactiviteiten die georganiseerd werden, zoals de klusjesdagen, vergaderingen, workshops en de pensenverkoop op DOK. De hulpboeren werden na de interviews opgedeeld in vier consumptiegroepen: vleeseters, semi-light-vegetariërs (verminderen hun vleesinname matig; minimaal één of twee dagen per week), semi-vegetariërs (verminderen hun vleesinname aanzienlijk; minimaal drie dagen per week) en vegetariërs (eten vlees noch vis).

Resultaten

Van de groep vleeseters is het grootste gedeelte minder vlees gaan eten en/of vlees gaan kopen van kleinere, lokale producenten. Deze verandering werd kleiner naarmate een hulpboer voorafgaand aan zijn of haar deelname aan het project, vlees van het menu had geschrapt. De vegetariërs gaven aan geen vlees te zijn gaan eten door hun deelname.

Betrokkenheid bij het project kon niet verklaren waarom hulpboeren minder vlees gingen eten. Hoewel een groot deel van de hulpboeren die aangaven minder vlees te zijn gaan eten zeer betrokken waren bij het project, was er een gelijkaardig deel van de hulpboeren waarbij eenzelfde betrokkenheid geen verandering in vleesconsumptie teweeg had gebracht.

De hulpboeren deden nieuwe kennis op in relatie tot de verzorging en het gedrag van varkens, maar ook over het productieproces van vlees in het algemeen. De gehele productieketen van niet alleen vlees, maar van alle landbouwproducten, werd kritischer bekeken. Door met de varkens te werken, kreeg vlees voor veel

hulpboeren weer een gezicht. Het zette hen aan tot nadenken over hun eigen vleesconsumptie. Hoewel dit bij geen enkele hulpboer het stoppen met het eten van vlees tot gevolg had, is er wel een merkbare vermindering in de vleesconsumptie vastgesteld, alsook een verschuiving naar de aankoop van lokaal geproduceerd vlees van kleine producenten.

Tot slot

Ik wil nog afsluiten met het positieve gevoel dat het project de hulpboeren bezorgde. Hun enthousiasme was aanstekelijk en hiervoor wil ik ze dan ook bedanken. Dat blijde gevoel dat je ergens aan kan bijdragen en zelf een sleutel hebt tot verandering is de kracht van dit project. Duurzame verandering kan alleen uit een mens zelf komen en kan niet opgelegd worden. Positiviteit zorgt ervoor dat mensen willen veranderen en maakt hen enthousiast om dit te doen. Dus nee, minder vlees eten doordat je meewerkt aan de productie ervan is geen paradox. In ieder geval niet bij het Spilvarken.

Over de auteur

Jeannette Zuidema studeerde met deze thesis af als Master in de Communicatiewetenschappen, afstudeerrichting strategische communicatie aan de universiteit Antwerpen. Promotor was Charlotte De Backer. De volledige thesis is op aanvraag beschikbaar via: nathalie@hetspilvarken.be